

MANKURTLAŞMA VE BENZERİ: BİR YABANCILAŞMA VE İHANET ÖYKÜSÜ

Mehmed Durmuş

<https://ebrar.wordpress.com/2006/12/23/mankutlasma-ve-benzeri-bir-yabancilasma-ve-ihanet-oykusu/>

Giriş

Haklı, gerekçeli ve meşrû olanın dışında, bir insanın sırf çıkar ilişkisi nedeniyle yahut da özentisi gibi kişilik zaaflarıyla veya başka nedenlerle kendi değerlerine, kendi inanç ve örflerine yabancılaşması, hatta kendi toplumuna, kendi değer yargılarına ihanet etmesi, eşine az rastlanır bir şey değildir. Hemen her kül-türde, bu yabancılaşma ve ihanetin ahlakî açıdan kritiğini yapan birtakım edebî tasvirler, hikâyeler veya atasözleri bulunmaktadır; olması da gayet tabîdir. Kitaplarla anlatılamayan çağrılar çoğu zaman bir çift sözle anlatılır.

Bu yazıda yer vereceğimiz mankurt efsanesi ve diğer iki hikâye de işte bu türdendir. Yabancılaşma hususunda, meramımızı anlatmaya yetmektedir.

Mankurt efsanesini dünyaya tanıtan, Kırgız yazar Cengiz Aytmatov (1) oldu. Aytmatov, bu acıklı hikâyeyi “Gün Olur Asra Bedel” (2) adlı romanında anlatmaktadır. Mankurtlaşma hikâyesi, Kazakistan’ın Sarı-Özek bozkırının, neredeyse demiryolundan başka hiç kimsenin tanımadığı, kuş uçmaz kervan geçmez küçük bir istasyon köyünün renkli siması ve romanın kahramanı Yedigey’in ‘gün’ünü ‘asra bedel’ yapan hikayelerden biridir.

Şu halde öncelikle bu hikâyeye biraz kulak vermeliyiz.

MANKURT EFSANESİ

Efsaneye göre, Kazakistan’ın uçsuz-bucaksız Sarı-Özek bozkırının yerlisi olan Kazaklar, eski tarihlerde, onların su kuyularına ve otlaklarına göz diken Juan-Juanlar’ın zaman zaman baskınlarına maruz kalmaktadırlar. Baskınlarda bazen Kazaklar, bazen de Juan-Juanlar gâlip gelmektedir. Juan-Juanlar savaşı kazandıklarında, alıp götürdükleri esirlerin bazılarını başka kabilelere satmaktadırlar ki bunlar oldukça şanslı sayılırlar. Çünkü hiç olmazsa, köle olarak da olsa, sağ kalmaktadırlar. Güçlü kuvvetli esirleri ise satmamakta, akıl almaz işkencelerle, hafızalarını kaybettirerek, adeta delirtmekte ve onları, kendilerinin sadık köleleri olarak en önemli işlerde çalıştırmaktadırlar.

Juan-Juanlar’ın işkencesini dinlemek bile acı vericidir: Önce esirin başını, bir tane bile saç bırakmamacasına tamamen tıraş etmektedirler. Hemen o anda bir deve kesmekte, devenin derisinin en kalın yeri olan boynundan parçalar keserek, kanlı kanlı, esirin tıraşlı başına sım-sıkı sarmaktadırlar. -Aytmatov bu deri başlığı, bugün yüzme sporunda kafaya takılan kauçuk başlığa benzetmektedir.

Bu işkenceye maruz kalan esir bazen acılar içinde kıvranarak ölmektedir (ki onlar da şanslı sayılmalıdır!), ölmeyenlerin boynuna, kafasını yerlere sürmesin diye bir boyunduruk takılmaktadır. Bu haliyle esiri götürüp, çığlıklarının da duyulmayacağı ıssız bir yere, elleri kolları bağlı, aç ve susuz, kızgın güneşin altında günlerce bırakılmaktadırlar. Tabii güneşte kavru lan deri kurudukça, kafayı bir mengene gibi sıkmakta, işkence dayanılmaz hale gelmektedir. Fakat işkenceyi asıl dayanılmaz yapan sadece bu değildir. Kafadaki saçlar bir taraftan uzamaya çalışmaktadır. Fakat dışarıya doğru büyüyemediği için, kafa derisinin içine doğru büyümeye çalışmaktadır. Sonunda esir, aklını yitirmekte, hafızası iyice sıfırlanmaktadır. Adeta, içine saman doldurulmuş bir post (korkuluk) haline gelmektedir.

İşkencenin beşinci günü Juan-Juanlar gelip sağ kalan esirleri almakta, boynundaki engeli çıkartmakta, kendisine yiyecek içecek vermektedirler. Böylece köle, beden gücünü yeniden toplayıp kendine gelmektedir. Fakat bundan böyle o normal bir insan değildir, o artık bir mankurttur!

Böyle bir mankurt köle pazarlarında, güçlü-kuvvetli 10 esirin fiyatına satılabilmektedir. Eğer aralarındaki bir savaşta bir mankurt öldürülürse, Juan-Juanlar karşılık olarak, hür bir insanın bedelinin üç katını almaktadırlar.

Bir mankurtu, ailesinden birileri gerek kaçırmak, gerekse fidye vermek suretiyle v.b. geri almak istemezmiş. Çünkü o artık aileden biri değildir, bilakis zararlı biri olmuştur.

Hafızası iyice boşaltılan mankurt, babasını, soyunu-sopunu, çocukluğunu v.s. asla hatırlamamakta, hatta insan olduğunu bile bilmemektedir. Yani ağzı var, dili yok. Efendisine mutlak surette itaat eden, gayet evcil bir hayvana benzemektedir. Kaçmayı bilmediği için böyle bir riski de yoktur mankurtun... Sadece karnının acıktığını hissetmekte o kadar... Efendisinin emir ve komutlarına bir köpek sadakatiyle bağlıdır. Mankurtlaşan köleler, en kötü ve en zor işleri gık demeden yapmaktadırlar. Sarı-Özek'in uçsuz bucaksız çöllerinde kavurucu sıcak altında deve sürüleri otlatmak ancak onların yapacağı iştir. Ölmeyecek kadar yiyecek, donmayacak kadar giysi vermek yeterlidir onlar için.

İşte Juan-Juanlar tutsak insanlara bu en ağır işkenceyi, hafızasını yitirme, anılarını elinden alma, kimliğini unutturma işkencesini tatbik etmektedirler. Nayman Ana hikâyesi, oğlu Colaman böyle bir mankurtlaşmaya maruz kalan bir ananın dramıdır.(3)

Nayman Ana, oğlu Kolaman (Colaman= yol aydınlığı) kaçırıldıktan sonra yıllarca ondan hiçbir haber alamamıştır. Öldü mü, kaldı mı, mankurt mu yapıldı, bilmemektedir. Derken bir gün Naymanlar bölgesine gelen tüccarlar, Juan-Juanlar'ın su kuyuları yanından geçerken, deve sürüleri güden genç bir çobanla karşılaştıklarından bahsederek. Çobanın hiçbir şey hatırlamadığını, sorulan sorulara 'evet' ya da 'hayır' gibi kısa cevaplar verdiğini v.s. anlatırlar. Tüccarlar, onunla biraz da alay etmişlerdir.

Nayman Ana, anlatılanları sessizce dinlemiş, fakat hiç oralı olmamış, sanki bir şey duymamış gibi davranmıştır. Fakat birden içine bir kor düşmüştür; sanki bu anlatılanın, oğlu Kolaman olduğuna dair birden bir aydınlık belirmiştir içinde. Tabi aydınlıkla beraber de bir korku...

Uzun lafın kısası, Nayman Ana, gördüğü böyle bir ışık karşısında daha fazla duramaz, derhal hazırlıklara koyulur, hiç kimseye sezdirmeden devesine biner ve sabahın erken saatinde, çobanların bahsettiği, Juan-Juanlar'ın su kuyularına doğru yola koyulur. Kilometrelerce gider Sarı-Özek bozkırında ve bin bir türlü korkunun sarmalında nihayet oğlunu bulur. Evet, Nayman Ana, deve sürüsünün başında, oğlu Kolaman'ı, başındaki deri şapkasıyla yapayalnız bulur. Her şeye rağmen oğlunu tanımakta zorlanmaz.

Kolaman, gözlerine kadar indirdiği şapkasının altından durgun gözlerle anasına bakmaktadır. Sanki o ıssız çölde yanına bir insanın gelmiş olması onu hiç ama hiç ilgilendirmemektedir. Hiçbir heyecan, depreşme, ne bileyim, o geleni bilme tanıma arzusu görülmemektedir. Kolaman'a, oğluna yaklaşan Nayman Ana, evet gerçeği artık iyice idrak etmiştir: Hıçkırıklar arasında varır sarılır oğlunun boynuna. "Oğlum, oğlum Kolaman! Benim, bak ben geldim, ben annen, Nayman Ana! Sen benim oğlumsun!" derse de, bu sözler Kolaman için hiçbir anlam ifade etmemektedir. Nayman Ana tekrar tekrar dener, kendini oğluna tanıtılabilmeyi, ondan bir kelime olsun cevap alabilmeyi; adının Kolaman olduğunu hatırlamasını, kendi memleketini, babasını, anasını hatırlasın ister ama heyhât... Kolaman boş ve anlamsız gözlerle bakmaktadır. Karşısındaki kadının niçin ağladığını, neden burada, bu ıssız çölde, karşısında bulunduğunu, ondan ne istediğini hiç mi hiç düşünemiyor, hiçbir şey hissetmiyor.

Anası bir girişim daha yapar ve bu sefer Kolaman, adının 'Mankurt' olduğunu söyler. Anası çırpınmakta, hüngür hüngür ağlamakta, bir taraftan da bu zulmü yapanların akıllarına nasıl olup da böyle işkence yöntemlerini getirdiği için Tanrı'ya sitem etmektedir...

Nayman Ana Sarı-Özek'te söylenen bir ağıdı hatırlar:

"Ben, öldürülen, derisine saman doldurulan yavru devenin anasıyım. Buraya, saman dolu yavrumun tulumunu koklamaya, yavrumun kokusunu almaya geldim."

Nayman Ana tekrar tekrar oğluna bir mankurt olmadığını, kendisinin bir Nayman, asıl adının Colaman olduğunu söylerse de sonuç alamaz. O anda uzaktan gelen bir Juan-Juan'ı fark eder ve kaçır. Juan-Juan da onu fark etmiştir, fakat Nayman Ana gizlenir ve Juan-Juan'ın eline geçmekten kurtulur. Nayman Ana geceyi orada geçirir. Sabahleyin etrafı kolaçan ederek yeniden sokulur, "içine saman doldurulan yavrusunun tulumunun" yanına... Kararı, ne pahasına olursa olsun oğlunu alıp buralardan götürmek, onu kaçırmaktır. Bu sefer yine Juan-Juanlar gelmektedirler, o yine kaçır. Juan-Juanlar kadının kim olduğunu öğrenmek için Kolaman'ı iyice sorguya çekerler. Tabi ki meseleyi anlamışlardır ve Kolaman'a emir verir, o kadın yine gelirse, onu öldürmesini sıkı sıkıya tembih ederler.

Kolaman'ın efendileri gittikten sonra son bir umutla yanına gelen annesi bir an oğlunu göremez. Göremez çünkü o anda Kolaman bir devenin arkasına sinmiş, elindeki oku annesine nişan almakla meşguldür. Annesi oğlunu fark ettiğinde ok yaydan çıkmıştır ve öldürücü darbeyle Nayman Ana devesinden yere yığılır. Düşerken son sözleri, “adını hatırla, adını hatırla!” olmuştur.

Kolaman, yani Mankurt, öz anasını düşman evinde, düşmanın sürüsünün başında ve düşmanın talimatına bağlı kalarak öldürmüştür. Nayman Ana'nın düşüp öldüğü bu yere ‘Ana-Beyit mezarlığı’ denmiştir. Yani ‘Ananın yattığı yer’...

Şimdi, Nayman Ana efsanesinden hareketle günümüzdeki mankurtlaşma hadiseleri üzerine yorum yapmaya geçmeden önce, diğer iki hikâyeyi de kısaca anlatıp, her üçünü birden değerlendirmeye tabi tutmak istiyorum.

KÖZKAMANLAŞMAK

Bazı araştırmacılar, mankurt efsanesinin kahramanı olan Kolaman'ın baskı ve işkenceyle benliğini yitirdiği için masum olduğuna dikkat çekerek, bunun yerine, ‘Köz-Kaman’ tipinin, yabancılaşmayı ve ihaneti daha iyi anlattığını ileri sürmüşlerdir. Onlara göre, anlatılmak istenen yabancılaşma, ihanet ve kendini inkarın asıl canlı örneği ‘Köz-Kaman’dır.(4) Bu durumda, ‘Köz-Kaman’ın kim olduğunun kısaca açıklanması gerekmektedir.

Manas Destanı ve Köz-Kaman: Köz-Kaman, Manas Destanı (5) kahramanlarından birinin adıdır. Adını bir Kırgız yiğidinden alan, 400 bin mısralık Manas Destanı, bir Kırgız destanı olup, Müslüman Kırgızlar’la, putperest Kalmuklar arasındaki mücadeleyi anlatmaktadır. Manas’ın tarihî bir şahsiyet olmadığını ileri sürenler varsa da, onun bir Kırgız beyi, ya da bir Kırgız yiğidi olması kuvvetle muhtemeldir. Bu destanda Kırgızlar’ın bütün örf-adet ve gelenekleri, inanç ve dünya görüşleri işlenmiştir.

Destana göre Manas, Alma Ata ırmağının göze-sinde, Sungur’da oturan, hiç oğlu olmamış Yakup (Cakıp) Han’ın, duasından sonra Tanrı’nın verdiği yiğit oğludur. Manas birçok olağanüstülükler göstermiş, İslam yolunda mücadele etmiş biri olarak takdim edilmektedir.

Manas’ın, küçükken Kalmuklar’a esir düşen ve Moğolistan’a götürülüp orada büyütülen Köz-Kaman adında bir amcası vardır. Köz-Kaman (6) Moğolistan’da Kalmuklar arasında büyütülür, bir Kalmuk kızıyla evlendirilir, oğulları olur ve bir gün oğullarıyla birlikte ata yurduna geri döner. Fakat o artık Kalmukça konuşmaktadır. Manas daha önce amcasını hiç görmemiştir, dolayısıyla onu tanımamaktadır. Üstelik de Kalmukça konuştuğu için, amcasını casus zannetmektedir. Manas amcasını yakalar ve zincire vurur. Bu arada Manas, babasına mektup yazarak, amcası hakkında istihbarat yapar. Babası, amcasına iyi davranmasını ister. Manas babasının sözüne uyarak amcasını salıverir. Hatta bir de onun onuruna şölen verir fakat işte Köz-Kaman’lık gerçek yüzünü ortaya koymuştur: Köz-Kaman’ın oğulları şölende arbede çı-

karırlar ve Manas'ı döverler. Manas ileride Kalmuklar'a karşı sefere çıktığında da Köz-Kaman ve oğullarının ihanetinden kurtulamaz.

Köz-Kaman hikâyesi görüldüğü üzere, kendi ailesine ve kendi kültürüne sırt dönüp düşmanla işbirliği yaparak bir ihanet şebekesine karışmayı işlemektedir.

KANARALAŞMAK

Üçüncü hikâyemiz 'kanaralaşmak' üzerinedir.

Kanaralaşmak, Anadolu'da halen kullanılmakta olan kelimedir. Fakat bildiğim kadarıyla kanaralaşmayı, kavramsal bir temele oturarak yazıya geçiren ilk kişi merhum Ercümend Özkan'dır. (7) Ercümend Özkan'ın kanaralaşma kavramsallaştırması, 1940' larda CHP iktidarı döneminde Ziraat Bakanlığı da yapmış olan Şevket Raşit Hatiboğlu'nun, seçim çalışmaları sırasında bizzat yaşlı bir köylüden dinlediği hikâyeye dayanmaktadır. Hikâyenin özeti şöyledir:

Bir köyde yaşlı bir adam ve oğulları yaşamaktadır. Bir gün adamın sürüsünden esrarengiz bir şekilde koyunlar eksilmeye başlar. Oğullar, eksilen koyunların ölüsünü ya da dirisini aramadık yer bırakmazlar ama maalesef bulunamamaktadır. Babaları bu duruma epeyce kafa yormakta fakat akıl erdirememektedir. Adamın en sonunda aklına yatan fikir şudur: Koyunları evin köpekleri, yani bizzat sürüyü korumakla görevli olan 'bekçi' köpekler yemektirler. Bu demektir ki köpekler **kanaralaşmıştır!**

Yaşlı adam oğullarına talimat verir, der ki, gidin, evdeki bütün köpekleri öldürün. Hiçbir eniği de sağ bırakmayın! Daha sonra başka köylerden yeni enikler bulur getirir ve onları yeni baştan eğitirsiniz. Oğullar babalarının dediği gibi yaparlar ve fakat birkaç sene sonra yine aynı durum görülmeye başlar. Bu sefer adam çocuklarını başına toplar ve onlara, birkaç sene evvel kendilerine verdiği talimatı aynen yapıp yapmadıklarını sorar. Küçük oğul, o gün küçük bir eniği, acıdığı için öldürmemiş olduğunu itiraf eder. Evet, mesele anlaşılmıştır: O küçük enik, anasından-babasından kanaralaşmayı öğrenmiştir, kanaralaşmak bir şekilde ona da bulaşmıştır. Büyüdükçe o da bu ahlâkı diğer köpeklere öğretmiştir.

NAYMAN ANA'DAN GÜNÜMÜZE MANKURTLAŞMA

Herkesin bir mankurtu var

Mankurt efsanesi o kadar etkileyici ki, hemen herkes kendi toplumunun başına gelenlerle ilgili bir mankurtlaşma dersi çıkartmaktadır. Mesela Yahu-diler, kendi içlerinde mankurtlaşan bir sınıftan bahsetmekte, Türkiye Alevileri de bazı Alevilerin mankurtlaşması hadisesini, "celladına aşık aleviler" olarak değerlendirmektedirler. (8)- Kafkas Türkleri, yaşadıkları trajediyi bir mankurtlaşma olarak görmektedirler. (9) Kemalistler de, Kemalist eğitim ve kültür anlayışından uzaklaştırılma yönünde bir çaba olduğu gerekçesiyle, bir mankurtlaştırma politikasıyla karşı karşıya olduklarından yakınmaktadırlar. (10)

Şüphesiz herkes kendi mantığı içinde tutarlıdır ve kendine göre doğrudur. Biz de bu yazıda, bir Müslüman gözüyle, kendilerini İslam'a nispet eden toplumlar nezdindeki mankurtlaşmadan bahsetmeyi düşünüyoruz. Bir başka deyişle, acaba mankurtlaşma bizim için ne ifade etmektedir?

MÜSLÜMAN TOPLULUKLAR İÇİNDE MANKURTLAŞMA

Mankurtlaşma, Köz-Kamanlaşma ve kanaralaşma... Bu üç kavram birbirinden farklı hikayelere dayansa da, hüznün verici boyutları bir yana dursun, oldukça düşündürücü, ibret verici ve öğretici içeriğe sahiptirler. Aslında bu üç kavram veya hikâye birbiriyle çelişmemekte, birbirinin mesajını nakzetsizmemekte, tam tersine birbirini tamamlamakta ve bütünleşmektedir. Toplum içinde menfi roller üstlenen insanların tamamı Köz-Kaman bilinciyle hareket etmediği gibi, mankurtlaşma da azımsanmayacak kadar ileri boyuttadır. Kanaralaşmak ise, içinden geldiği bir ana yapıya yapılan ihaneti resmetmekte çok başarılı bir temsildir. Dolayısıyla bu üç hikâyeyi harmanlayarak, içimizdeki yabancılaşmaya dikkat çekmek gerekmektedir.

Nayman Ana efsanesi, adı üstünde bir efsanedir, gerçekliğini tartışmanın bir anlamı yoktur. Fakat şu bilinmelidir ki bu tür hikâyeler yerine göre, bazı yaşanmış gerçekleri, çok daha güzel özetlemektedir. Bu yaşanan trajedilerin kuşaktan kuşağa sağlam bir şekilde aktarılabilmesi için önemli bir köprü vazifesi görmektedirler.

Öncelikle şunu kabul etmek zorundayız: Mankurtlaşma tarihte bir kez olmuş bitmiş bir hadise değildir. Mankurtlaşma, tarihte hemen her toplumda bir biçimde yaşanmış, yaşanmaya da devam etmektedir. Muhtemelen de kıyamete kadar sürecektir. Çünkü bu, aynı zamanda insanlığın hikâyesidir. Tıpkı Kabil'in, böyle bir 'kötü insan'ın hikâyesi olduğu gibi...

Mankurtlaşmak için tam olarak, düşünmeyen, görmeyen, işitmeyen, hissetmeyen, akletmeyen, aklını efendilerine emanet etmiş, körü körüne taklit eden insanlar gerekmektedir. Mağribden Maşrik'a, 'İslam ülkeleri' denilen memleketlerde yığınlarca insan, geçmişi mutlak biçimde kutsamakta, atalarını idolleştirmektedir. Kendilerini adeta, geçmişi ve geleceği kurtarılmış ve her türlü beladan masun kılınmış bir kesitin tam ortasında hissetmektedirler. Mankurtlar için, geçmişteki bazı 'efendilerimiz' her meseleyi çözmüşler, her sorunu halletmişler, her soruyu cevaplamışlardır. Bize düşen onları anlamaktan ibarettir.

Mankurtlaşma elbette ve ilk başta bizim için el-Ümm (ana) mesabesinde olan Kur'an'a karşı oluşmaktadır. Müslüman bir genci mankurt yapmak demek doğrudan ve yalın bir biçimde onun nazarındaki Kur'an'ın yerini sıradanlaştırmak, Kur'an'ın saygınlığını bozmak demektir. Müslüman bir gencin Kur'an'a olan sarsılmaz imanı sulandırılmadıkça tam bir mankurt yapılamaz. Çünkü Kur'an, akli hiç kimsenin ipoteğine vermemeyi emreder.

Gerçek mankurtlaşma, Köz-Kamanlaşma ve kanaralaşma siyasi bilinçten yoksunlaştırma biçiminde cereyan etmektedir. Modernizm öncesinde tasavvuf kültürüne kurban edilen

Kur'an, modernizm sonrasında ise daha ciddi bir meydan okumayla karşı karşıyadır. Kendilerini İslam'la tanımlayan toplumlara asırlardır biteviye, "siz şu halinizle zaten çok iyi Müslümansınız; sizin kitabınız Kur'an öyle zannettiğiniz gibi önemli bir kitap değildir; Kur'an sizi geri bırakmaktadır; Peygamberiniz de zannettiğiniz gibi siyasete talip olmamıştır, o bir rahip gibidir; namazınızı(!) kılın, Allah'ınıza şükredin, derin memleket meselelerine burnunuzu sokmayın; ağır olun molla desinler" kabilinden ninniler fısıldanmaktadır. Gün geldi bu toplumun çocukları, daha hayata yeni gözlerini açmış bir yavru çağında iken, "uyu uyu yat; yat yat uyu" gibi uyutucu derslerle eğitildiler. Ama aynı sıralarda, kendi içlerinde yaşayan Köz-Kaman'lara, Amerikan kolejlerinde, dünyanın en ileri eğitim-öğretimi veriliyordu. Şu anda halâ o kolejlerin mezun ettiği Köz-Kaman'lar siyasete, ekonomiye, eğitime, kültüre yön vermekte, adına medya dedikleri, havuç ve sopa rolündeki aygıt onların elinde bulunmaktadır.

Öte yandan, sömürge dönemlerinin bir mirası olarak, sözünü ettiğimiz ümmetin bölünük fertleri, hakikaten cellâtlarına âşık olmuş gibidirler. Aslında celladına âşık olanlar, toplumun tamamı olmayıp, topluma yön veren, mekanı, biçimi ne olursa olsun, bir şekilde etrafında insanların kümelendiği, insanlara ağabeylik, şeyhlik, hocalık, önderlik, liderlik, başkanlık, aşiret reisliği v.s. yapan kanaat önderleridir. Etraflarında kümelenen insanların dini, onların kanaatleridir. İşte bu kanaat önderleri çok zaman tam bir ihanet içinde, kendi geleceklerini, sömürge valileri ve onların haleflerine hizmet etmeye bağlı görmektedirler. Ağızlarına çalınan bir parmak bal onları Köz-Kamanlaştırmaya, kanaralaştırmaya ve mankurtlaştırmaya yetmektedir. Kolaman'lar bir türlü, mankurtlaşmışlıklarının farkına varamamaktadırlar. Kafalarına geçirilen deri parçası değil de, modernleşme, demokratikleştirme, sekülerleştirme şapkasının orada ne işi olduğunu bir türlü sorgulayamamaktadırlar. Onlar, kurulu bir makine gibi sadece kendi değerlerine küfretmekle meşguller.

Juan-Juanlar'ın, mankurtlaştırmak istedikleri esir-lerin boynuna taktıkları boyunduruğu bugün nasıl anlamamız gerekmektedir? Mankurtlaştırılmak istenen kişiler, bir biçimde kirli işlere ortak kılınmakta, çıkar hesaplarına alet edilmekte veyahut da onlara bazı sahte hedefler sahiciymiş gibi gösterilmekte ve böylece neo-mankurtun bu rolü terk edip kaçması engellenmektedir. Yani kişiler bir şekilde, efendilerine gebe bırakılmaktadırlar. Kirli ilişkilere bir kez bulaşan bir kimse, artık dönüşü olmayan bir yola girdiğini fark etmekte ve bundan böyle, mankurtlaşmayı sonuna kadar oynamaktan başka çare kalmadığını idrak etmektedir.

Sebebi ve yolu ne olursa olsun, şu veya bu şekilde bir parçası olduğumuz toplumun çok büyük kesimi kendini, kendi geçmişi unutmuş, kendi değerlerine sırt dönmüş, kendi kendini inkâr etmiş durumdadır. İnsanların beynindeki bilgi merkezinin tamamen boşaltıldığını sanmanız için yeteri kadar neden vardır. Kolaman'ın hafızası işkence ile boşaltılmıştı. Günümüzdekiler ise oldukça komplike yöntemlerle bu hale getirilmişlerdir. Elbette bu çağdaş mankurtların Kolaman misali, kafalarına deve derisi geçirilmedi. Fakat onlara öyle gözlükler

takıldı ki, tamamen efendilerinin gözüyle görüyorlar. Onlar gibi düşünüyor, onlar gibi hissediyorlar. ‘Aramızda fark yok’ diyorlar.

Gerçek bir mankurtlaşmanın olması için, hedef kitlenin, bütün köklerinden, maddi ve manevî değerlerinden, bir toplumu toplum yapan, bir ümmeti ümmet yapan bütün doktrinel temellerinden, ideolojik bağlarından kopartılması gerekir. Bunlardan soğutulmalı ve soyutlanmalı ki, derisinin içi boşaltılıp, içine saman doldurulacak bir hale gelmeli, mankurt yapılmaya elverişli kılınmalıdır.

Mankurtlar, kimliklerini, kim olduklarını, hangi dine mensup olduklarını unutturmaya matuf kesif propagandayı benimsemişlerdir. Çağın Juan-Juanlar’ı, baskı yaptıkça köleler tarafından daha da yüceltilmektedir. Savaşlar, katliamlar, sürgünler aşağılamalar, alay ve hakaretler, sövgüler ve yergiler mankurtlaşması istenen hedef kitleyi hiç ayıktırmamaktadır. Tıpkı Kolaman’ın, anasının çırpınışlarını duymaması gibi, bunlar da kendilerine dostça uyarılarda bulunan insanları hiç duymamakta, daha doğrusu aslında duymaktadırlar; fakat bunların, saçlarının deri içine doğru büyümesi gibi bir dertleri yoktur. Bilakis, Amerikan tıraşlı saçları gayet de ‘düzgün’ büyümektedir. Dolayısıyla bunlar, Kolamanvarî akıllarını tamamen yitirmiş değildirler. Fakat kendilerini, efendilerinin hizmetine adanmışlardır.

Şimdilerde, kendisi Avrupa’dan gelmediği, Avrupa’lı olmadığı, geçmişinde de az veya çok Avrupacılık akımına karşıtlık bulunduğu halde, AB’ne giriş sürecinde olağanüstü performans gösterenlerin bu atakları, Kolaman’ın, Juan-Juanlar’ın develerini gütmeki sadakatine ne kadar da benzemektedir! Kolaman’ın bugünkü benzerleri, içinde yaşadıkları ülkenin AB’ne girmesi, daha genel tanımıyla, muasır medeniyet seviyesini yakalamasını, kendilerine emanet edilmiş en kutsal görev olarak bilmektedirler. Ezberlerini böyle yapmışlardır. Batılı devletlerin kendi soylarına, namuslarına, ülkelerine, din ve medeniyetlerine yaptıklarını unutmış gözükmemektedirler. Batı’dan çok Batı’cı kesilmişlerdir. Dünya ve ahiret saadetini tamamen onların bâb-ı âfile-rinde görmektedirler. Bir Nayman Ana misyonuyla kendilerini uyarınları ise, “siz hala bıraktığımız yerde misiniz?” mantığı ile üst perdeden yermekte, hatta acıtmaktadırlar... Çünkü onlar mankurtlardır...

Konuyu bitirmeden önce şu hususu özellikle açıklığa kavuşturmamız gerekir:

Mankurtlaşmanın bütün kabahatini ‘Juan-Juanlar’a yıkmak elbette çok kolaycı ve yanıltıcı bir açıklama olur. Mankurtlaşmışların suçluluk payı da en az ‘Juan-Juanlar’ kadardır. Bugünün ‘Juan-Juanlar’ı başta ABD olmak üzere diğer bazı Avrupa devletleridir. Fakat unutulmalıdır ki, bu güçlü sömürgeci devletler ancak, mankurtlaşmaya uygun kavimleri böyle yapmaktadırlar.

Bizler kendi çocuklarımızı kendi ellerimizle, mankurtlaştırma sürecine -eti de kemiği de onların olacak biçimde- teslim etmekteyiz. Ellere tutuşturulan testlerden, sınav sorularından, sayısal ve sözel dergilerden başka hiçbir şey tanımayan, bir arkadaşıyla şöyle beş dakika yü-

rüme, tabiatı seyretmeye, eşyayı tanımaya bile vakit ayıramayan gençler bizim çocuklarımızdır. Postları içine sadece sınav, testler, sayısal ve sözel sorular, puanlar v.s. doldurulan bu ‘gençler’, içi tamamen boşaltılmış bir postu andırmakta, ama üzerlerindeki metal araç-gereçlerle de bir robota benzemektedirler. Bu esnada, onlara çengel atıp mankurtlaştırma kapanına kısıranlar, çocukların ellerine tutuşturdukları bazı metinleri ezberletmektedirler. Fakat bu çocuklar o metinleri hiç anlamamakta, dolayısıyla özümseyememektedir. Bu metinleri ezberleyerek, belirli düşünce ve davranış kalıplarını körü körüne savunur hale gelmektedirler. Belki iyi birer matematikçi, fizikçi, v.s. olarak yetişmekte, fakat ‘fikir’ namına hiçbir şeye sahip olmamakta, sadece idolleştirilen bazı kişilere prestij etmektedirler. Kendilerine yöneltilen “dışarıda hava nasıl?” sorusuna bile neredeyse verecekleri bir cevabı yoktur. Prestij ettiği cemaate ilişkin bir eleştiri yapsanız ve neden bu yanıtlara ses çıkartmadığını sorgulasanız, susmak, başını yere eğmek ve masum masum bakmanın dışında hiçbir cevap alamazsınız. Belki abartı gelebilir ama bu gençlerin çoğu şu anda, Irak’da Amerikan askerlerinin işgalci olarak bulunduğunu bile bilmemektedir.

Öte yandan, dinden ve dini bağlardan tamamen soyutlanmış bir diğer gençlik grubu ise, tamamen zevkperesttir. Para, eğlence, bedensel hazlar ve ‘mutlu bir gelecek’ gibi putların kulu bu gençlik daha da içler acısı bir durumdadır. Bunlar boylarına kadar cehalete batmış durumdadırlar. Bu mankurtlar ya alkol, ya uyuşturucu, ya fuhuş ya da cinayet, terör ya da ara sıra da olsa, çok yemekten ölüp gitmektedirler. Fakat çağdaş Juan-Juanlar, bu gençleri telef eden suçları üreten mekanizmayı itiraf etmeye asla yanaşmamaktadırlar.

SONUÇ

Nayman Ana’nın, dokuz ay rahminde yatmış öz oğlu tarafından öldürülmesi veya kanaralaşmış köpeklerin kendi sürülerini yemesi elbette, ‘ayık’ insanları karamsarlığa düşürmemelidir. Elbette Dünya hep mankurtlaşmaya doğru gitmeye mahkûm değildir. Kur’an gibi ilahî bir yol gösteren hazineye sahip olan Müslümanlar Nayman Ana gibi çaresiz ve yalnız değildirler. ‘Müslüman’ demek, aslında Kur’an’la çok güçlü bir kişi demektir.

Kendisinin de mensup olduğunu iddia ettiği topluma hep ihanet eden, adeta bekçiliğini yapmakla görevli olduğu sürüye saldıran köpeğe benzeyen hain Köz-Kamanlar, Müslüman cemaati için, panik yaratacak kadar ciddi bir tehlike değildirler. Sürü sahibi bilge köylü, oğullarından, kanaralaşmış köpeklerin tamamını telef etmeyi istemişti. Müslümanlar ise, bu ‘telef etme’yi, onlara saldırmak değil, onların batıl fikirlerini telef etmek, Hakk’ı ikame ederek bâtili zail etmek suretiyle onları etkisiz hale getirmek olarak anlamak durumundadırlar. Hikmetle ve güzel öğütle insanları Allah’ın dinine çağırarak, bütün ihanet şebekelerine verilecek en iyi cevaptır. Onların batıl fikirlerinin hiç birine, zerresine bile değer vermemek suretiyle, onlarla uzlaşmayı, hoş görmeyi ve onlarla dost olmayı kesin bir dille reddederek onlara layık oldukları muameleyi yapmak, Köz-Kamanlaşmanın ve kanaralaşmanın panzehiridir.

Evet, kanaralaşmanın, Köz-Kamanlaşmanın ve mankurtlaşmanın yegâne çaresi İslam'dır. İslam'la mankurtlaşma, Köz-Kamanlaşma ya da kanaralaşma birbirine tamamen zıt şeylerdir. Dolayısıyla İslam'a dönüş zaten mankurtlaşmaktan kesinkes kurtuluş demektir. İşte Müslümanların yapması gereken budur; Kur'an'a dönüş ve İslamlaşmak... Kanaralaşmanın en küçük virüsü bile nasıl yeniden nüksetmekte ise, İslam dışı ve İslam karşıtı bütün ...izmler de en küçük bir söylemiyle İslamî düşüncesini ifsad edebilir. Kur'an'ın kayıtsız şartsız bir hayat nizamı olduğuna ilişkin en küçük bir kayd-ı ihtirazî bile, bir Müslüman'ın bütün fikriyatını kuşatabilecek tehlikeli bir hastalıktır. Dolayısıyla Müslümanlar olarak sürekli ama sürekli Kur'an'la kafamızı, kalbimizi, beynimizi, kulağımızı, gözümüzü temizlemeliyiz. Kendimizi Kur'an'a teslim etmeliyiz ki Kur'an da kendisini bize açsın ve Rabbimiz bizi bütün ihanetlerden, mankafalıklardan korusun.

Unutmamalı ki, mankurtlar, Köz-Kamanlar ve kanaralar tıpkı bir asalak gibi, başkalarının sırtında ve gölgesinde yaşamaya alışmış, üretemeyen, iki ayağı üzerine dikilemeyen sürüngen canlılardır. Müslüman demek ise, iki ayakları üstünde dik durabilen, kazanmak için alın teri döken, kişiliğini koruyabilen, Allah'ın düşmanlarını dost edinmeyen, zalime alkış tutmayan, bükemediği bileği öpmek gibi zillete düşmeyen izzetli, şerefli kimselerdir.

Kabul etmeli ki, Nayman Ana'nın, mankurt oğlunu kurtarma yolunda ölmesi, "bir hiç uğruna" değildir.

Dipnotlar

- 1- Cengiz Aytmatov, kalemi çok güçlü bir Kırgız yazardır. 1928 Kırgızistan doğumludur. Kendisi şu anda Kırgızistan'ın Paris büyükelçisi olarak görev yapmaktadır.
- 2- Cengiz Aytmatov, Gün Olur Asra Bedel, Ötüken Y., İst- 2001.
- 3- Nayman Ana hikâyesinin filmi de yapılmış. Yıllarca önce bir yerel televizyon kanalında izlemiştim.
- 4- Köz-Kamanlaşma'yı kavramsallaştıran, Kazak düşünür Rahmankul Berdibey'dir. Bkz. Şükrü Ünal, Dil ve Kültür, Ank-2001, s.179.
- 5- Mustafa Necati Sepetçioğlu, Türk Destanları, İst-1972.
- 6- 'Köz-Kaman' 'Kös Kaman' olarak da yazılmaktadır ve "domuz göz, domuz gibi gözü olan" anlamına gelmektedir. Bkz. Naciye Yıldız, Manas Destanı ve Kırgız Kültürü İle İlgili Tespit ve Tahliller, Ank-1995, s.115.
- 7- Ercümen Özkın, İnanmak ve yaşamak-II, Ank-1999, s.89-93.

- 8- Hüseyin Demirtaş, 'Mankurtlaşan' Veya Celladına Aşık Aleviler, 'Alevi Yol' adlı internet sitesinden, 06.08.2003.
- 9- Hulusi Üstün, Mankurd'un Ölümü, Kafkas org.tr. internet sitesinden, 11.05.2004.
- 10-Yrd. Doç. İkrâm Çınar, Mankurtlaştırılma Sürecinde Ateş Suyu Etkisi, İnönü Üniversitesi'ne ait bir internet sitesinden.

kaynak: iktibas.info